

ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY

journal homepage:

<http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about>**THE SOCIOLINGUISTIC SYSTEM OF THE KOREAN LANGUAGE AND ITS STUDY
IN MODERN LINGUISTICS*****Iroda Furkatovna Bayonkhanova****SamSIFL Senior Lecturer**Head of the Department of Korean Philology**Email: irodabayonkhanova2208@gmail.com**Samarkand, Uzbekistan***ABOUT ARTICLE**

Key words: Grammatical technologies of the Korean language, linguistics, agglutination, Altaic language family, syntax, Hangul script, interactive learning, translation systems, pronunciation differences, history of language, language teaching methods, language and society, lexical content, ethnolinguistics, 동음어, 다의어, 단의어. 의사 소통, 치료 문화, 매너, 품위, 연설 활동, 영혼의 길, 상호 이해, 단어 비전, 교육의 기초.

Received: 23.10.25**Accepted:** 24.10.25**Published:** 25.10.25

Abstract: The article presents a comprehensive analysis of the linguistic, historical and technological aspects of the Korean language. Firstly, it highlights the role of language in social life, syntactic structure and agglutinative properties, and also examines existing scientific theories about the possible genetic connection of the Korean language with the Altaic language family. Regional differences in Korean pronunciation and the question of a standard language are also discussed. The article analyzes grammar technologies, interactive learning platforms, automated translation systems, and game applications that facilitate the process of learning Korean. The article also proposes a step-by-step approach to creating a content system for teaching Korean. The conclusion highlights the regional and global significance of the Korean language and the growing interest in learning it.

**KOREYS TILINING SOTSIOLINGVISTIK TIZIMI VA UNING
ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDAGI TADQIQI*****Iroda Furkatovna Bayonkhanova****v.v.b.dotsent**Koreys filologiyasi kafedra mudiri**SamDChTI**Email: irodabayonkhanova2208@gmail.com**Samarqand, O'zbekiston*

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: Koreys tili grammatik texnologiyalar, tilshunoslik, aglutinatsiya, oltoy tillari oilasi, sintaksis, xangul yozuvi, interaktiv oʻqitish, tarjima tizimlari, talaffuz farqlari, lingvistik tarix, til oʻrgatish metodikasi, til va jamiyat, leksik tarkib, etnolingvistika, 동음어, 다의어, 단어.의사 소통, 치료 문화, 매너, 품위, 연설 활동, 영혼의 길, 상호 이해, 단어 비전, 교육의 기초.

Annotatsiya: Ushbu maqolada koreys tilining lingvistik, tarixiy va texnologik jihatlarini har tomonlama tahlil qilinadi. Avvalo, tilning ijtimoiy hayotdagi roli, sintaktik qurilishi va aglutinativ xususiyatlari yoritilib, koreys tilining Oltoy tillari oilasi bilan ehtimoliy genetik bogʻliqligi haqida mavjud ilmiy nazariyalar koʻrib chiqiladi. Shuningdek, koreys tili talaffuzidagi hududiy tafovutlar va standart til masalasi muhokama qilinadi. Maqolada koreys tilini oʻrganish jarayonini yengillashtirishga xizmat qiluvchi grammatik texnologiyalar, interaktiv oʻquv platformalari, avtomatlashtirilgan tarjima tizimlari va oʻyinlashtirilgan dasturlar tahlil qilinadi. Koreys yozuvi – xangulning oʻziga xos tuzilishi va oson oʻrganilishi til oʻrganuvchilar uchun katta afzallik sifatida koʻrsatib oʻtiladi. Shuningdek, maqolada koreys tilini oʻrgatishga doir kontent tizimi yaratish boʻyicha bosqichli yondashuv taklif qilinadi. Xulosa qismida koreys tilining mintaqaviy va global ahamiyati, shuningdek, uni oʻrganishga boʻlgan qiziqish ortib borayotgani alohida taʼkidlanadi.

**СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КОРЕЙСКОГО ЯЗЫКА И ЕЁ
ИССЛЕДОВАНИЕ В СОВРЕМЕННОЙ ЛИНГВИСТИКЕ**

Ирода Фуркатовна Баянханова

и.о. доцента

Заведующая кафедрой корейской филологии

СамГИИЯ

Эл. почта: irodabayonkhanova2208@gmail.com

Самарканд, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Грамматические технологии корейского языка, лингвистика, агглютинация, алтайская языковая семья, синтаксис, письмо хангыль, интерактивное обучение, системы перевода, различия в произношении, история языка, методика преподавания языка, язык и общество, лексическое содержание, этнолингвистика, 동음어, 다의어, 단어.의사 소통, 치료 문화, 매너, 품위, 연설 활동, 영혼의 길, 상호 이해, 단어 비전, 교육의 기초.

Аннотация: В статье представлен комплексный анализ лингвистических, исторических и технологических аспектов корейского языка. Во-первых, освещаются роль языка в общественной жизни, синтаксическая структура и агглютинативные свойства, а также рассматриваются существующие научные теории о возможной генетической связи корейского языка с алтайской языковой семьей. Также обсуждаются региональные различия в корейском произношении и вопрос о стандартном языке. В статье анализируются грамматические

технологии, интерактивные обучающие платформы, системы автоматизированного перевода и игровые приложения, которые облегчают процесс изучения корейского языка. Уникальная структура и простота изучения корейской письменности хангыль считаются большими преимуществами для изучающих язык. В статье также предлагается пошаговый подход к созданию системы контента для обучения корейскому языку. В заключении подчеркивается региональное и мировое значение корейского языка, а также растущий интерес к его изучению.

Kirish. Inson o'z atrofini o'rab turgan borliq haqida fikr yuritir ekan, iyyimoiy hayot qonuniyatlarini anglaydi. Bunday fikrlash xosilasini esa nutqda namoyon qiladi. Buni anglab yetishda tildan tashqari qonuniyatlar aniq sintaktik strukturani belgilaydi. Ob'yektiv haqiqatdagi ikki hodisa orasidagi sabab – natija munosabatini o'rnatib, ular harakatni aniqlab, so'zlovchi sabab ifodalovchi fikrini aniqlab, uni ifoda etishda aniq bir sintaktik vositani tanlaydi.

Koreya Respublikasida umumiy ta'lim tizimi mavjud bo'lishiga qaramay, o'qimishli odamlar va ishchi va qishloq xo'jaligi hududlari aholisi talaffuzida aniq farqlar mavjud.

Koreys tili grammatikasi texnologiyasi, yagona maqsadga mo'ljallangan dasturiy ta'minotlar to'plami bo'lib, Koreys tili bo'yicha qoidalarni, metodlarni va dasturiy vositalarni o'z ichiga oladi. Bu texnologiyalar, masofaviy o'qitish, lug'atlar, tarjimonlik sodda va murakkab matnlarni tushunish, tuzatish va boshqa ko'plab mavzularni o'z ichiga oladi. Koreys tilining kompleks grammatik qoidalari va tili tushunish jarayonini osonlashtirish maqsadida, bu texnologiyalar tarqalgan.

Koreys tili grammatikasi texnologiyasi, avtomatlashtirilgan tarjima dasturlari, interaktiv o'qitish platformalari, talaffuz muhitlari, so'z yoki matn tushunish dasturlari va boshqa dasturiy ta'minotlar orqali amalga oshirilishi mumkin. Ushbu texnologiyalar, nutqni va matnni o'rganish, grammatik qoidalarni tushunish va sodda va murakkab matnlarni isloh qilish jarayonlarini osonlashtirish uchun yordam beradi.

Koreys tilining grammatikasi texnologiyasi, Koreys tili o'rganish, tarjimonlik dasturlar, interaktiv o'qitish dasturlari va so'z yoki matn tushunish bo'yicha dasturiy ta'minotlar, avtomatlashtirilgan tarjima tizimlari, talaffuz muhitlari va boshqa dasturiy vositalar orqali o'rganishga yordam beradi. Bu texnologiyalar, nutqni tushunish, grammatik qoidalarni o'rganish va Koreys tilini sodda va samarali tarzda o'rganishda o'z vazifasini bajaradi.

Boshqa til texnologiyalari kabi, Koreys tili grammatikasi texnologiyalari ham internetda interaktiv o'qitish dasturlari, tarjimonlik dasturlar, so'z yoki matnni tushunish uchun dasturiy

ta'minotlar va matnlar va audio materiallar orqali o'rganishda foydalaniladi. Bu xil texnologiyalar, Koreys tilini o'rgananlar uchun muhim va samarali o'rganish vositasidir.

Koreya Respublikasida umumiy ta'lim tizimi mavjud bo'lishiga qaramay, o'qimishli odamlar va ishchi qishloq xo'jaligi hududlari aholisi talaffuzida aniq farqlar mavjud. Masalan, "standart til" (pyejuno) deb nomlangan. Xangulning go'zalligi shundaki, til o'rganuvchisi 2000 hechega bog'liq bo'lmagan 2000 grafikni yodlab olishiga hojat yo'q. Talaba shunchaki 24 harfni va ularni heche bloklarida qurish qoidalarini o'rganishi kerak. Ular sezgi, maxsus ko'rsatmalar va ularni qurish da mashq qilish orqali osongina o'rganiladi. Til o'rganuvchisi bo'g'inning bloklarini tanib olishni va qurishni o'rgananligini anglab yetgach, u faqat bitta qiyinchilikka duch keladi-ma'lum, nama'lum yoki shunchaki bema'nilik orasida to'g'ri birini tanlash va heche bilan so'zni talaffuz qilish da yoki yozishda unga lug'at bilan aloqa qilishning hojati yo'q.

Koreys tilining kelib chiqishi hanuzgacha barcha tilshunoslar o'rtasida qizg'in munozaralarga sabab bo'lmoqda. Bu savol birinchi bo'lib 19-asrda ko'tarilgan. G'arb olimlari Koreya va boshqa mamlakatlar o'rtasida birinchi aloqalar o'rnatilganda g'arbiy, keyin turli xil nazariyalar paydo bo'lid. Unga ko'ra koreys tili Ural-oltoy, yapon, tibet, tungus-manjur va boshqa tillar bilan bog'liq edi.

Koreys tili va Oltoy tillari oilasi o'rtasidagi genetik munosabatlar nazariyasi (bu oilaga turkiy, mo'g'ul va tungus-manjur tillari kiradi) qiyosiy lingvistika bilan shug'ullangan tilshunoslar orasida eng mashhur bo'lgan. Ehtimol, ushbu nazariya tarafdorlarini ikkala koreys va oltoy tillari ham aglutinativ tillarga mansubligi jalb qilgan. Aglutinatsiya bilan hosil bo'lgan so'zlar va grammatik shakllar tovushga sezilarli o'zgarishlarga duch kelmasdan, bir-biri bilan qo'shib ketgan qo'shimchalarni (prefikslar, qo'shimchalar) ildiziga biriktirish orqali hosil bo'ladi. Aglutinatsiya holatida har bir affiks faqat bitta grammatik ma'noga ega.

Xulosa qilib aytganda koreys tili ko'p asrlardan beri rivojlanish bosqichidan o'tib hozirgi kundagi ko'rinishga kelgan. Bu tilni o'rganuvchilar soni yildan-yilga yurtimizda ko'paymoqda. Koreya bilan ko'plab sohalarda aloqalar kengaytirilmoqda. Kelajakda koreys tili bo'yicha mutaxassislar ko'payib yurtimiz ravnaqi uchun o'z hissalarini qo'shishadi va soxada ko'pgina yangiliklarni amalga oshirishadi.

Til jamiyatda paydo bo'lganidan boshlab hamisha ijtimoiy harakterga ega bo'lib, kishilarning ijtimoiy mehnat jarayonida yuzaga kelgan o'zaro aloqa bog'lash, fikr almashishga xizmat qiluvchi vositadir. Shu bilan bir qatorda u ham millatning ma'naviy qiyofasini ham o'zligini ifoda etuvchi muhim ramzlardan biri, insoniyat tafakkurining bebaxo ko'zgusi hamdir. Koreys tili leksikasini 75% xitoy tilidan kirib kelgan so'zlar tashkil qilsada, bu koreys tili o'zining mavqeini yo'qotgan degani emas. Bu yerda ikki variantni ko'rishimiz mumkin:

- 1) koreys tili asosini sof koreys leksikasi tashkil qiladi;

2) koreys tili o'zining gap tuzilishi va grammatikasida o'ziga xoslikni saqlab qolgan bo'lib, unda sof koreys leksikasi va o'zlashgan so'zlar qo'llanilishi mumkin.

Koreys tilining o'rganish uchun mo'ljayda bo'lgan kontent tizimini yaratish quyidagi bosqichlardan iborat bo'ladi:

1. Maqsadlarni aniqlash: Koreys tilini o'rganuvchilarning maqsadlarini va darajalarni aniqlash. Ko'pgina o'rganuvchilar uchun bo'sh vaqt kengaytirish qulay, shuningdek tilni sudrab oladigan va sifatli muloqot qiladigan platformlar yaratish.

2. Asosiy Ko'rsatmalar va Darsliklar: Koreys tilini o'rganish uchun boshlang'ich va keyinchalik darajalarda darsliklar, audio va video ko'rsatmalar tayyorlash. Bu qo'llab-quvvatlashuv o'rganish jarayonini samarali va tezroq o'tkazishga yordam beradi.

3. Interaktiv Dasturlar va O'yinlar: O'rganuvchilarni qiziqishini oshirish va o'rganish jarayonini suvoriroq qilish uchun interaktiv dasturlar va o'yinlar yaratish.

Berilgan vazifalarni bajarish orqali tilni samarali o'rganishga imkon yaratish muhim.

4. O'quv Platformalari: Koreys tilini o'rganish uchun maxsus onlayn o'quv platformalari yaratish. Bu platformalar testlar, darsliklar, forumlar va interaktiv muloqot uchun imkoniyatlar taqdim etishadi.

5. Tayyor kontent taqdim etish: Koreys tilini o'rganish uchun foydali maqolalar, videolar, podcastlar va darsliklar tayyorlash. Har soatda yangi ma'lumotlar bilan ta'minlash foydali bo'ladi.

6. Lokalizatsiya: O'rganish platformasini Koreys tilidan boshqa tillarga o'tkazishga yordam beradigan yo'l yo'qotish va tarjima funksionalligini qo'llab-quvvatlash.

Biron tilning so'z tarkibi hali u tilning to'liq tarkibini belgilab bermaydi. O'zlashgan so'zlar mazkur tilda qurilish ashyosi singari namoyon bo'ladi. Koreyslar bir etnik guruhga mansub bo'lib, bir tilda ya'ni, koreys tilida so'zlashadilar. Ular mo'g'ul qabilalarining davomchilari hisoblanib, Koreya yarim oroliga bronza asrining neolit davrida kochib borishgan va shu tariqa o'troqlashishgan.

Koreys tili Koreya Respublikasining davlat tili hisoblanib, Janubiy Koreyada “한국말”, Shimoliy Koreyada esa “조선말” -deb yuritiladi. Svitichning aniq asoslangan gipotezasiga binoan, hindyevropa, afroosiyo, ural, dravid hamda oltoy tillarining barchasi bir bo'lib, yagona nostratik makrooilani yuzaga keltiradi – deb ta'kidlagan. Kastrendan so'ng ko'plab olimlar “ural oltoy tillari oilasi” terminini keng qo'llay boshladi. Ammo yanada chuqur olib borilgan tadqiqotlar natijasida finn olimi G.Y.Ramstedt ural va oltoy tillarini ikkiga bo'lib, ularni alohida til guruhlari ekanligini isbotlab berdi. Va bugungi kunga kelib esa, oltoy tillari oilasini – tungus-manchjur, turk, mo'g'ul va h.z. tillar tashkil etadi deb hisoblash qabul qilingan. Ammo, koreys tilining oltoy tillari oilasi bilan bog'liqlik taraflari haqida so'z yuritilganda, bu o'z navbatida finn olimi G.Y.Ramstedt nomi bila bog'liq ekanligini bilamiz.

O'tgan asrning 20-yillarida yapon tilining oltoy oilasi bilan bog'liqlik masalasi ko'tarilganda, ilk bor koreys tili ham mazkur masalaga jalb etilgan. Nisbatan keyinroq, ya'ni 30-yillar oxiriga kelib esa G.Y.Ramstedtning koreys tilining oltoy tillari oilasiga mansub ekanligi haqidagi mashhur maqolasi matbuot yuzini ko'rdi. U 1919-1939 yillar mobaynida Yaponiyada o'zining tadqiqot ishlarini olib borgan. U yerda koreyalik talabalar bilan muloqotda bo'lib, koreys tiliga mehr qo'ygan va uni o'rgana boshlagan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Son Xo-Min Koreys tili: tavsiflovchi grammatika. (1994)
2. Kim-Reno Young – Key Koreys alifbosi: uning tarixi va tuzilish. (1997)
3. Lyusen, Yeon, Jaehoon Koreys tilshunosligi bo'yicha qo'llanma. (2015)
4. Lyusen, Yeon, Jaehoon Koreys tilshunosligi bo'yicha qo'llanma. (2015)
5. Li, Ki-Mun, Ramsey, S. Robert Koreys tili tarixi. (2011)
6. Li Iksop, Ramsey, S. Robert Koreys tili. (2000)
7. Kvak, Chung-gu “Zamonaviy koreys tilining unli tizimi va o'zgarish yo'nalishi”. (2003).
8. Чжун Сук-Бэ Лекции по истории Кореи. - М., Экслибриспресс, 1997.
9. Джарылгасинова Р. Ш. Когурёсцы. (Историко-этнографическое исследование). 1962
10. Баёнханова, И. Ф. (2021). Koreys tilida somatik frazeologizmlarning ifoda ma'nosiga ko'ra turlari. международный журнал искусство слова, 4(2).
11. фуркатовна, б.и. (2021). дискурсно-прагматические особенности корейских и узбекских статей о концепте "/человек" 사람. Международный журнал менеджмента , 12 (2).
12. Bayonkhanova Iroda Furkatovna Samarkand State Institute of Foreign Languages ASEAN Journal on Science & Technology for Development Vol 39, No 4, 2022, 23-29 23 DOI 10.5281/zenodo.6457490 © The Author(s) 2022. This article is distributed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International license. <http://ajstfd.com/>
- Discursive-pragmatic characteristics of articles expressing the etiquette of communication (on the example of korean and uzbek languages)
13. Баёнханова Ирода Фуркатовна Дискурсивно-прагматические характеристики статей, выражающих этикет общения (на примере корейского и узбекского языков) // ИДССР. 2023. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/discursive-pragmatic-characteristics-of-articles-expressing-the-etiquette-of-communication-on-the-example-of-korean-and-uzbek> (дата обращения : 30.11.2024).

14. Bayonkhanova, I. (2024, October). Maqollarning badiiy nuqtayi nazardan o'rganilishi. In Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit (pp. 799-802).

15. Баёнханова, Ирода Фуркатовна Ҳикмат арбобларининг турли тилдаги мулоқот одобини ифодаловчи мақоллар ҳақидаги фикрлари (ўзбек ва корейс тиллари мисолида). // ORIENSS. 2022. № Special Issue 24. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ikmat-arboblarining-turli-tildagi-mulo-ot-odobini-ifodalovchi-ma-ollar-a-idagi-fikrlari-zbek-va-koreys-tillari-misolida> (дата обращения: 08.02.2025).

16. [http:// www.bookmoon.co.kr](http://www.bookmoon.co.kr)

17. [http:// www.lingvoconcept.co.kr](http://www.lingvoconcept.co.kr)

18. [http:// www.linguists.ru](http://www.linguists.ru)